

9951
J. ULUOTS

Uus metsa ja jahiseadus

Das neue Forst- und Jagdgesetz

AKADEEMILISE METSASELTSI VÄLJAANNE
TARTU 1935

A

157 226

A-9951

*Äratrükk Eesti metsanduse
aastaraamat VII.*

J. ULUOTS

Uus metsa ja jahiseadus

Das neue Forst- und Jagdgesetz

22996

AKADEEMILISE METSASELTSI VÄLJAANNE
TARTU 1935

2

157 226
A-9951

ARHIIVKOGU

Uus Metsa- ja Jahiseadus.

J. Uluots.

Eelmärg e. Käesoleva päeva korraldajate poolt tehti mulle austav ettepanek — anda ülevaade meie uuest Metsa- ja jahiseadusest, mis pandi maksma möödunud aastal. Arvan, et tulen oma ülesandega kõige paremini toime sel viisil, kui teen aine kohta esialgu ajaloolised märkmed ning siis asun eraldi mõlema seaduse käsitlemisele. Silmas pidades aine ulatust ja aja vähesust, saab ülevaade olla vaid minimaalne ning kokkuvõtlik.

I. Ajalooline areng.

1. Ürgaeg. Metsad Eestis ulatuvad tuhandeid aastaid tagasi. Ühtlasi nad olid koos vetega ürgajal (6000 a. e. Kr. — Kr. s.) tollaegse elanikkonna peamiseks tootmis- ning toitmisalaks (jahindus- ning kalandusajastu).

2. Küla- ja maaõiguslik korraldus*) (Kr. s. — 13. sajandini). Järk-järgult tekkis põllumajanduslik tegevus, muutudes ligikaudu Kristuse sündimise ajast alates Eesti elanikkonna peategevusalaks, esialgu kõrgematel aladel ning hiljem ka madalmail (Lääne-Eesti, saared), haarates seega ligikaudu 8. sajandil p. Kr. kogu Eesti maa-ala ning omades edaspidi võrdlemisi kõrgesti arenenud ilmet (8. —12. s.). Siiski metsad jäid elanikkonna tähtsaks tegevusalaks edasi, olles oluliselt kaitseksi (peidukohad).

Uues olustikus külad ning nende loomulikud ühendused (külakonnad) kujunesid oma piirkonna ülemkorraldajaiks, eriti ka metsade suhtes. Metsad loeti küla või külakonna ühisvaraks, mida tavaliselt võis oma jõududega kasustada igauks, kes elas külas. Tarbe korral siiski toimus metsakasutamise jagamine elanikkude vahel vastavate erinormide („kirveste“) järgi.

Hiljem tekkisid külade ning külakondade liidud („kihlakon-

---

*) Selle ning järgnevate alajaotuste kohta lähemalt vt. J. Uluots, Grundzüge der Agrargeschichte Estlands. Tartu, 1935. a.

nad“) ning viimati ka kihlakondade liidud („maad“), mis omakorda võisid mõjustada külade ning külakondade seismist korraldust, eriti ka metsade suhtes.

3. Lääni- ja mõisaõiguslik korraldus (13. — 18. s.). Selle ajastu esimesel poolel (13.—16 s.) saabus Eestisse lääniõiguslik korraldus, mille järgi maa ülemaiks valitsejaiks loeti paavst ja keiser, neile järgnevaiks — kohalikud maahärrad (2 piiskoppi, ordu, esialgu ka Taani kuningas), neile alluvaiks — üksikisikud (vasallid) ning asutised (kirikud, kloostrid, linnad), igauks endale saadud maa-alalises piirkonnas („lään“). Iga lääni oluliseks ning tähtsaks osaks loeti ka sealkasvav mets. Sel viisil iga maahärra, vasall ning asutis oli oma lääni metsade ülemvalitseja ning kasustaja, tehes selles suhtes tarbe korral ka lähemaid korraldusi vastava õiguse („lääniõiguse“, erandina „kiriku-“ või „linnaõiguse“) alusel. Teisalt aga ka talupojad säilitasid esialgu omad endised metsakasutamise õigused („küla“ või „külakonna-õigus“), nõnda et samal ajal oli metsade suhtes n.-ö. kaks peremeest: küla või külakond ja neid valitsev härra. Alles järkjärgult talupojad kaotasid oma õigused härrade kasuks, muutudes viimaseist sõltuvaiks, eriti ka metsakasutamise suhtes („mõisaõigus“).

Ajastu teisel poolel (1558.—1783. a.) lääniõiguslik korraldus osalt ja ajutiselt murdus (Poola aeg, Rootsi ajastu lõpposa), ent seda rohkem arenes ka edasi (taani-aege Saare-Muhumaa, Rootsi ajastu esimene osa, eriti 18. sajand). Maahärrad vaid muutusid (Poola, Taani ja Rootsi kuningad, Vene keiser), nende kasutuses olevad maad ja metsad aga vähenesid ja vasallide omad kasvasid. Talupojad olid 18. s. tähtsal määral metsade kasutamise alal kaotanud oma endised õigused, sõltudes ka selles suhtes härradest („mõisaõigus“).

4. Individuaal- ja omandiõiguslik korraldus (1783. a. — praeguseni). Uuem aeg nõudis isiku suuremat majanduslikku vabadust (majanduslik liberalism) ning vastavat õigust (omandiõigus). Eestis algas see areng sellega, et senised läänid tunnustati 1783. a. omandeiks, seega senised suurmaapidajad suurmaaoomanikeks. Ühes maadega läksid viimaste omandiks ka vastavate mõisade piirkondades olevad metsad. Talupoegade vabastamise seadused (1816. ja 1819. a.) töid ühtlasi kaasa, et talupojad kaotasid igasugused õigused oma maadele koos metsadega. Seega 1819. a. peale kõik metsad Eestis olid täielikus omanduses suurmaaoomanikude käes, kelleks olid: otsustaval määral üksikisikud (Põhja-Eestis peaaegu täielikult), vähemal määral — riik (peamiselt Lõuna-Ees-

tis ja saartel) ning üsna vähesel määral — asutised (linnad, kirikud ja teised).

19. sajandi keskpaigu (1849., 1856., 1860., 1865. a. jt.) antud seadused võimaldasid ka keskmise maaomandi tekkimist, mis arenes järkjärgult, eriti Vene ajastu lõpul. Siiski keskmiseks maaomandiks anti üle võrdlemisi vähe metsi, nõnda et viimased jäid endiselt eeskätt eelmainitud suurmaaomanikkude omandiks. Jahiõigus ei läinud keskmisele maaomanikule omagi maa piirides üle muidu, kui erikokkuleppega; alles 1916. a. seadusega lõpetati see suurmaaomandiga seotud eriõigus.

Eesti maaseadusega 1919. a. ning ta hilisemate laiendamis-, muutmis- ja täiendusseadustega suurmaaomand ühes metsadega tunnustati riigiomandiks, seaduses väljendatud eranditega (eeskätt omavalitsuste, teadus- ning õppe- ja heategevate asutiste maad). Võõrandamisega saavutatud maakompleksist eraldati maatükke põllumajanduslikeks käitisteks (keskmised ning väikemaapidamised), aga ka muudeks tarveteks. Nõnda said maid ja metsi ka omavalitsuslikud ja muud avalikõiguslikud asutised. Sel viisil maade ja ühtlasi metsade omanikeks osutusid nüüd: 1) riik, 2) omavalitsuslikud ja muud avalikõiguslikud asutised (viimaste seas eriti Tartu Ülikool) ja 3) eraisikud, füüsilised (endisi ja eestiaegseid) ja juriidilised (endisi kui ka eestiaegseid). Nende isikute omanduses olevate maade ja metsade suhtes tekkiski nüüd küsimus uute seaduste andmiseks käesolevas asjas.

5. Uued metsa- ja jahiseadused. Omandiõiguse põhimõtte kohaselt maaomanik võib oma äranägemise järgi vallata ning kasustada kõike seda, mis ta maaomandi piirides olemas, järelikult ka sealseid metsi ja jahiloomi.

Siiski metsamajanduse tugevad erinevused, metsade üldtähtsus kogu rahva- ja riigimajanduses, kliimas ja terves hulgas muudes suhetes on teinud alati vajalikuks erimääruste olemasolu metsade suhtes. Eriolud põhjustavad ka erimäärusi metsloomade kasustamise kohta. Kõigele sellele lisandusid Eesti olustiku erivajadused, eriti asjaolu, et kaugelt suurem osa metsi osutus riigi omandiks.

Eestis maksivad endised kohalikud seadused tegid võrdlemisi vähe kitsendusi maaomanikule oma metsade kasustamise suhtes (peamiselt määrustati vaid metsad meresaartel). Vene üldised seadused, mis Eestis tulid rakendamisele, olid mitmeti vananenud, liiatigi nad olid määratud rakendamisele teissugustes oludes kui praegu Eestis. Samuti jahipidamise eeskirjad olid mitmeti vananenud, eriti kui ar-

vestada asjaolu, et maaomanikkude haruldane kasv ning tulirelvade leving olid oluliselt muutnud endise olukorra.

Mainitud asjaoludel on arusaadav vajadus uute eeskirjade andmiseks metsa ja jahinduse kohta Eestis. Vastavate seaduste väljatöötamisel, nagu nähtub vastavast seletuskirjast, arvestati Eesti olutikku, seniseid seadusi ja ka välismaisi eeskujusid. Möödunud (s. o. 1934. a.) aasta 1. juunil vastavad seadused avaldati, esialgu dekreedina, mõlemad eraldi, nimetuste all: „Metsaseadus“ ja „Jahiseadus“ (RT — 1934, nr. 45). Vaatame nüüd mõlemaid seadusi, kummatki eraldi, esialgu vormilt ja pärast sisult.

II. Metsaseadus.

1. Vormiline külg. Metsaseadus langeb 5 ossa, ühelgi osal pole pealkirja.

Esimene osa sisaldab 259 paragrahvi, mis järjekorras nummerdatud, teised 4 osa üldse ei jagune paragrahvidesse, eriti nähtavasti seetõttu, et osad III, IV ja V on sedavõrd väikesed, et neis polegi midagi jaotada.

Esimene osa jaguneb alljaotustesse, millistel soonimetus puudub. Seepärast neid tähistatakse ainult tähtedega aabitsa järjekorras: A, B, C, D, E. „Täht“ A omab pealkirja — „Metsa hoiu ja metsakaitse eeskirjad“ (§ 1—103), „täht“ B — „Riigimetsad“ (§ 104—227), „täht“ C — „Era- ja omavalitsuse metsad“ (§ 227—233), „täht“ D — „Süütegude jälitamise kord metsa alal maksvate seaduste ja määruste rikkumise asjus“ (§ 234—244), „täht“ E — „Lõppeeskirjad“ (§ 259).

Üksikud tähed jagunevad tavaliselt peatükkidesse ning need tarbe korral veel alljaotustesse, millistel samuti puudub soonimetus ning mis seetõttu märgitakse üksnes araabia numbritega: 1, 2 jne., seejuures numbrid on varustatud vastavate pealkirjadega. Sel viisil „täht“ A omab 7 peatükki (seejuures peatükk III sisaldab 2 „numbrit“, peatükk VII — 3 „numbrit“); „täht“ B — 8 peatükki (seejuures peatükk VIII — 3 „numbrit“, ent siiski üks § (187) on väljaspool „numbreid“). „Tähed“ C ja D ning E peatükkidesse ei jagune, seejuures „tähe“ E juures see pole võimalik, kuna ta nagu eelpool mainitud, koosneb ainult ühest §-ist (259).

Mulle näib, et ainestiku jaotamine eeltoodud viisil ei saa kuidagi olla rahuldav.

On arusaamata, miks seadus peab jagunema „osadesse“, milliste

sisu kohta isegi pealkirju ei osata anda. On samuti arusaamatu, miks „osad“ mõnikord (I osa) jagunevad allosadesse, millistele isegi nimetust ei leita ja mis seetõttu märgitakse vaid „tähtedega“.

Seaduse peajaotustel — „osadel“ — puudub ühtlane jaotuse alus. Määrustanud esimeses „osas“ metsakorralduse ja metsamajanduse, nagu see Eestis edaspidi peab olema, seadus esimese osa lõpp-„tähes“ (E) üsna loogiliselt tühistab senise metsaseaduse (§ 259). Loogiline olles oleks pidanud ta ka omad järgnevad eeskirjad seniste seaduste tühistamise või muutmise kohta („osad“ II—V) paigutama sama „tähe“ (E) allosadeks, seda enam, et viimase pealkiri („Lõppeeskirjad“) õigustab seda, või looma kõikidest seniste seaduste muutmise ja tühistamise eeskirjadest (kaasa arvatud ka esimese osa lõpp-„tähe“ E eeskiri) mingi omaette terviku. Seadus aga talitab sootu teisiti. Seniste seaduste tühistamise ühe eeskirja (§ 259) ta paigutab esimese „ossa“ selle ühe allosana („täht“ E), kuna teistest samalaadilistest muutmise- ja tühistamise eeskirjadest kujundab mitmed omaette ja iseseisvad „osad“ (II—V).

Ka järgnevail alljaotustel — „tähtedel“ — puudub ühtlane jaotuse alus. Esimeses „osas“, kus see alljaotus vajalikuks osutunud, „täht“ E nagu eelpool selgitatud, sisaldab seniste seaduste tühistamise eeskirja, kuna eelnevad „tähed“ on pühendatud tulevase metsamajandamise kindlaksmääramisele. Ent ka need eelnevad „tähed“ pole tekkinud ühtlase jaotuse alusel. „Täht“ A eelmainitud pealkirjadega tahab just nagu sisaldada kõiki üldeeskirju „metsahoiu ja metsakaitse“ kohta, kuna „tähed“ B („Riigimetsad“) ja C („Era- ja omavalitsuse metsad“) sisaldaksid erieeskirju, mis seotud metsaliikidega nende omanikkude järgi. Tõepoolest seda aga ei ole ega saagi olla, sest ka „täht“ D oma sisuga, rääkimata ta eelmainitud pealkirjast, on samuti või veelgi rohkem üldist laadi, kui on „tähe“ A eeskirjad. Viimati ka „täht“ A ise sisaldab mitte üksnes üldeeskirju, vaid eeskirju, mis seotud metsade liigitusega nende omanikkude järgi (§ 40, 49, 50, 74 jt.).

Vähemate alljaotuste juures ei saa praegu peatuda. Mõningaid neid iseloomustavaid jooni ilmneb siiski allpool.

Eelnevast — mulle näib — peab paratamatult järeldama, et kõnesolev seadus vormilisest, seadustehnilisest küljest ei ole rahuldav, olles selles suhtes üks nõrgemaid, mis Eesti Vabariigi kestel antud. Ta ei ole süstemaatiline seadustik, mille üksikud osad vastavalt nimetatud ning üksteisega loogiliselt üheks tervikuks seotud. Ta on just nagu praktiline hädaabitöö ning sellisena saab temast aru.

Ta on mõeldud eeskirjade koguna, mis peab asendama senist metsaseadust (I osa) ning muid asjasse puutuvaid seadusi (osad II—V). Muud ülesannet ja jaotust pole püütud anda ja vastavad osadki on jäetud pealkirjadeta. Ta sisu koostamisel on silmas peetud elu mitmekesisuse andmeid ning praktilisi vajadusi, mida kõike on katsutud haarata ning korraldada seaduse vastavate eeskirjadega. Seetõttu on seadus oma üksikeeskirjade poolest küllalt tähelepandav ning rikkalik. Ent ometi pole püütud haarata vastavat ainekku ta õiguslikes algjoontes, seetõttu juba lühimadki jaotused on jäänud nimeta ning nende jaotuse alused ebaühtlasteks.

Kahjuks üksnes eelmainitud õiguslikud algjooned saavad käesoleval korral sisulisele käsitlemisele tulla, kuna üksikasjadesse minna pole võimalik. Millised siis on need algjooned?

2. I s i k u d. Metsad peavad a) kellelegi kuuluma ning b) metsade suhtes on ka riigil omad vastavad organid. Mõlemaid küsimusi katsub lahendada käesolev seadus.

a. M e t s a o m a n i k u d. Metsaomanikke kui seesuguseid seadus ei puuduta, ta õigusega eeldab nende olemasolu. Ent ta teeb või õigemini eeldab ka midagi muud, nimelt metsade liigitust omanikkude järgi.

Kõnesoleva seaduse järgi nimelt kõik metsad jagunevad omanikkude järgi kolme liiki: riigimetsad, omavalitsuse metsad ning erametsad. See liigitus läbib kogu seadustiku ning selle järgi, millisesse liiki vastav mets kuulub, erineb suur hulk seaduse eeskirju üks teisest (§ 40, 49, 50, 71, 74, 89, 91 jt.; „täht“ B ühelt — § 104 jj. ning „täht“ C teiselt poolt — § 227 jj.; § 236, 238, 239, 244 jj., 246, 248 jt.). Seega kõnesolev jaotus on seaduse eeskirjade rakendamise suhtes olulise ja kaugeleulatuva tähtsusega. Ent on see jaotus küllaldane?

Juba eelpool on öeldud, et meil praegu metsad on kas riigi, omavalitsuste ja muude avalikõiguslike asutiste või eraisikute omanduses. On see vaade õige?

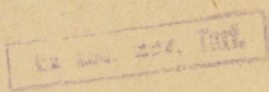
Eestis on palju asutisi, mis ei ole omavalitsusasutised, s. o. mis Vabariigi Põhiseaduses ega vastavates lihtseadustes ei ole ette nähtud omavalitsustena, kuid ometi oma ilmelt on avalikõiguslikku laadi. Siia kuuluvad: mitmet laadi varem ning hiljem asutatud kutselised esindused („kojad“), samuti muud riigiga lähemalt või kaugemalt seotud ning juriidilise isiku õigusi omavad asutised (Eesti Pank, Maapank jt.). Siia kuulub nii Vabariigi Põhiseaduse kui ka asjaomase seaduse järgi ka Tartu Ülikool.

Kuhu kuuluvad siis need metsad, mis võivad olla või on viimati mainitud avalikõiguslike asutiste omanduses? Kõnesoleva seaduse eelmainitud kolmikjaotus on viimast laadi metsade suhtes tühiklik: ta ei anna selles suhtes mingit vastust. Kuna, nagu tähendatud, äärmiselt suur hulk eeskirju kõnesolevas seaduses on seotud käesoleva jaotusega, siis on ilmne, et ka vastavate eeskirjade rakendamise suhtes peavad tekkima vastavad tühikud ning arusaamatused. Nähtavasti peab kasustama seaduse analoogiat, lugedes vastavaid metsi omavalitsuste või erametsade sarnasteks selle järgi, mis vastava omaniku iseloomus prevaleerub. Ülikooli metsade suhtes aga on analoogia kasustamine kõnesoleva seaduse enesega raskendatud.

Ülikooli seadus nimelt kindlalt ja selgelt loeb Ülikooli metsad, mis samas seaduses ka sõnaselgelt nimetatud, Ülikooli omandiks, seega riigist erineva autonoomse juriidilise isiku omandiks. Mis teeb aga kõnesolev seadus? Ta äkitselt loeb Tartu Ülikooli metsad riigimetsadeks, nimelt riigi eriotstarbeliste metsade hulka teiste sarnaste seas (§ 107 p. 1, vrd. § 104—106 ning 107 p. 2—4). Tõeliselt ning seaduse järgi säärast analoogiat pole olemas. Ülikooli metsad on kinnistatud või kuuluvad kinnistamisele Ülikooli nimele, mitte aga riigi nimele, nagu riigimetsad (§ 104; vrd. erijuht. § 19). Ülikooli metsad on üle antud Ülikoolile seaduse (seadusandlike asutiste) korralduse, mitte aga Vabariigi Valitsuse igakordsel loal, nagu riigi eriotstarbelised metsad (§ 105). Ülikooli metsad on ta omanduses, mitte aga ainult ta „valitsemisel ja majandamisel“, nagu riigi „eriotstarbelised metsad“ (§ 106). Seega Ülikooli metsad on ka suuremal määral seadusega kindlustatud kujul ta omanduses, kui metsad, mis riiklikust maatagavarast läinud üle omavalitsustele (linnad, aavid), ja kui mingit võrdsust võib olla, siis eeskätt viimastega. Siiski kõnesolev seadus teeb oma juriidiliselt ekslikust võrdlusest veel nähtavasti teisigi järeldusi (vrd. § 108, 155).

Teisalt ei ole kõnesolev seadus täielik selles mõttes, et ta ei tee oma kolmikjaotusestki kõiki järeldusi. Nõnda on täiesti arusaamatu, miks metsandusliku katsejaama juhataja uurimine võib ulatuda üksnes riigi- ja erametsadele (§ 155, lõike 2 lõpp), mitte aga omavalitsuse omadele (vt. ka § 50 jt.).

b. Riigiorganid. Metsandusse puutuvate riigiorganite määrustamine pole koondatud ühte paika, vaid on laiali paisatud, eeskätt „tähe“ A VII peatükki (§ 79—103) ja „tähe“ B esimesse kolme peatükki (§ 104—137). Viimatitoodud jaotus kahe „tähe“

vahel ei ole põhjendatud. See ilmneb sellest, et samad organid (põllutööminister, Riigi Metsade ja Maade Valitsus) on otsustavalt tegevad nii „tähe“ A alal, s. o. „metsahoiu ja metsakaitse eeskirjade täitmise järelevalvel“ (§ 79, 80, 90, 91, p. 5, 9, 12; 99—101), kui ka „tähe“ B alal, s. o. „riigimetsade valitsemisel“ (§ 104, 108 jj.).

Vastavad riigiorganid on: 1) Riigivanem (§ 120 p. 1), 2) Vabariigi Valitsus (§ 24, 40, 70, 105 jt.), 3) põllutööminister (§ 1, 7, 10 jt.), mõnikord koos teiste ministritega (§ 11, 77), 4) Riigi Maade ja Metsade Valitsus eesotsas oma direktoriga (§ 79, 104, 120 p. 1, jt.), 5) metsahoiukomitee (§ 80 jj.), 6) metsandusnõukogu (§ 113 jj.), 7) metsaülemad (§ 110, 121 jt.), 8) abimetsaülemad (§ 110, 122 jt.), 9) metsainspektorid (ja revident-metsaülemad) (§ 111 jt.), 10) metsnikud (§ 123 jt.), 11) metsavahid (§ 124 jt.), 12) metsatöölised, 13) Riigimetsatööstus (§ 112) ja 14) muudki asutised, eriti politsei (§ 65, 66, 67, 238 jt.).

Eelmainitud organite kompetents määratakse üldseadustes, kuivõrd kõnesolev seadus ei sisalda erieeskirju. Viimased on väga mitmekesised, esinedes peaaegu seaduse kõikides määrustes.

Organite ehitus ning vastastikune suhe on bürokraatlik-hierarhiline, koondudes tipuna peamiselt Riigi Maade ja Metsade Valitsuses ning seda ületavas põllutööministris (§ 90 jt.). Erandit sellest ei kujunda ka metsahoiukomitee (§ 90 p. 7, § 91, 99, 101), veel vähem metsandusnõukogu (§ 117). Üksnes Riigimetsatööstus omab erandlikumat seisundit (§ 112).

3. E s e m e d. Esemed, mille kohta eelmainitud isikutel saavad olla õigused või kohustused kõnesoleva seaduse järgi, on Eesti Vabariigi piirides olevad metsad. Viimased jagunevad sama seaduse järgi nelja, tõeliselt aga koguni viide liiki.

a. Looduslikud metsad. Need on antud looduses eneses. Eeldades nende olemasolu seadus neid siiski ei pea metsaliigiks, mida eriliselt mainida tuleks, n.-ö. tõelised metsad pole arvestamisväärseiks tunnustatud. Sellest, nagu ilmneb allpool, tekib mitmeid arusaamatusi.

b. Katastrimetsad laiemas mõttes. Nõnda tuleb nimetada metsi ja metsamaid, mis on metsa nimekirjas ja alluvad metsahoiu eeskirjadele (§ 1, 2, 3, 10). Looduslike metsade seast on katastrimetsadeks maa-alad, mis 1) asuvad väljaspool linnu ja aleveid ning 2) on kinnisvarade hindamisel hinnatud metsana või metsamaana või põllutööminister on määranud metsakasvatamiseks või kaitsemetsaks (§ 1, 2, 3, 10). Järelikult, kui pole ühte või kum-

matki praegu nimetatud tunnust teataval looduslikul metsal, siis ta pole katastrimets.

Katastrimetsa võib uuel kinnisvarade hindamisel hinnata mittemetsamaana ainult siis, kui see on lubatud või teostatud seaduslikus korras (§ 2, 39 jj., 47). Järelikult faktiliselt võib mets päris kadunud olla, maa-ala on näiteks muudetud põlluks, ent siiski ta loetakse metsaks.

Teisalt aga võib põllutööminister omaniku soovil (§ 3) või soovita (§ 5, 10) määrata teatava maa-ala katastrimetsaks (§ 1, 2). Järelikult ka sel juhul ei pruugi tegelikult metsa olla, aga vastav maa-ala loetakse siiski metsaks.

Ent laiemas mõttes katastrimetsade seas eralduvad omakorda kaks liiki: kaitsemetsad ning tulundusmetsad (vrd. § 4).

c. **Kaitsemetsad.** Nendeks loetakse seesugused looduslikud metsad, puiestikud või võsastikud, mis kaitsemetsaks tunnustatakse seaduses väljendatud tingimustel (§ 5 p. 1—7), või maa-alad, kus soovitakse soetada kaitsemets samade tingimuste tõttu (§ 5, lõige 2). Kaitsemetsaks olemist ei takista maa-ala väiksus (§ 7). Kaitsemetsaks tunnustamine toimub seadusega määratud korras (§ 10). Niipea kui tunnustamine toimunud, muutub kaitsemets ühtlasi katastrimetsaks (§ 1, lõpplause). Seega ei saa kaitsemets asuda linnas ega alevis (§ 1, algus, vt. ka eespool). On aga arusaamata, miks strateegilistel (§ 4 p. 7), ajaloolistel (§ 4 p. 6) või muudel kaaluvatel põhjustel (§ 4 p. 1—3, 5) ei peaks saama kaitsemetsa luua ka linna või alevi piirides, nagu mujal?

d. **Tulundusmetsad.** Tulundusmetsad kuuluvad laiemas mõttes katastrimetsade hulka (§ 1, 4, 7). Seega väljaspool katastrimetsa tulundusmetsa olla ei saa. Teisalt aga kaitsemets ei saa olla tulundusmetsaks (§ 4, 6). Samal ajal tulundusmetsaks ei saa olla katastrimets, mis ühes omandiühikus vähem kui 50 hektaari, olgu siis, et riiklikes või üldhuvides on seatud korras täielikult või osaliselt määratud tulundusmetsaks ühes omandiühikus olev vähemaulatuseline tulundusmets, ent mitte alla 30 hektaari (§ 7). Omandiühiku all tuleb nähtavasti tsiviil- ja notariaalseadustiku alusel mõista üht kinnistusraamatulist ühikut. Seega on tulundusmetsaks seesugune katastrimets, mis ei ole kaitsemets ja mille ulatus ühes kinnistusraamatulises ühikus ei ole vähem kui 50 hektaari või, eriti määratud juhtumel, kuni 30 hektaari.

e. **Katastrimetsad kitsamas mõttes.** Eelnevast ilmneb, et laiemas mõttes katastrimetsadest eristuvad kaitse- ja

tulundusmetsad, ent sellega pole katastrimetsad tühjendavalt jagatud. Jäävad veel järele katastrimetsad, mis ei ole kaitsemetsad ega ka tulundusmetsad eelkirjeldatud mõttes. Seda ülejääki tuleb nimetada katastrimetsadeks kitsamas mõttes. Kaitse- ning tulundusmetsade mõistest järeldub, et katastrimetsaks kitsamas mõttes on seesugune katastrimets, mis ei ole kaitsemets ja mille ulatus ühes kinnistus- raamatulises ühikus on vähem kui 50 hektaari või, teatud erijuhul, vähem kui 30 ha.

Järelkult ei saa öelda, et katastrimetsad või koguni metsad jagunevad kaitse- ning tulundusmetsadeks (§ 4). Tõeliselt viimased vaid eristatakse katastrimetsadest laiemas mõttes, kuna järele jäävad praegunimetatud katastrimetsad kitsamas mõttes.

f. J ä r e l d u s i. Eelnevast ilmneb, et kõnesoleva seaduse järgi metsad jagunevad viide liiki: looduslikud metsad, katastrimetsad laiemas mõttes, kaitsemetsad, tulundusmetsad ja katastrimetsad kitsamas mõttes. See liigitus, nagu eelpool juba juhuti väljendatud, pole vähese õigusliku tähtsusega.

Asi on nimelt see, et samuti nagu liikidega omanikkude järgi (vt. eespool), nõnda ka käesolevate metsaliikidega (metsa iseloomu järgi) seotakse vastavad eeskirjad, üksteisest sagedasti tugevasti erinevad. Metsaliik määrab eeskirja, mis vastaval juhul tarvitamisele tuleb. Ent millisel määral on see toimunud järjekindlalt?

i. E e s k i r j a d e r a k e n d a m i n e m e t s a l i i k i d e j ä r g i.

Kaitsemetsade suhtes on määratud vastavad hoiueeskirjad (§ 10—22), samuti ka tulundusmetsade kohta (§ 23—44), vististi mõlema liigi kohta käivad ka sundusliku metsamise eeskirjad (§ 45—48) ning sellekohased kriminaalõiguslikud eeskirjad (II osa, § 57² jj.). Järelikult metsahoiu-eeskirjadele ei allu katastrimetsad laiemas mõttes, olgugi et seaduse alguse (§ 1, 2) järgi seda arvama peaks. Seega metsahoiu-eeskirjad ei rakendu katastrimetsadele kitsamas mõttes, samuti looduslikkudele metsadele, mis ei ole katastrimetsad laiemas mõttes. Seda kõike on nähtavasti ka tõeliselt tahtud.

Ent läheme edasi. Metsakaitse eeskirjade (§ 59—78) suhtes seaduses öeldakse sõnaselgelt, et need „eeskirjad on maksivad kõigi metsade kohta, nende suurusele vaatamata“ (§ 78). Kena öelda „suurusele vaatamata“, kuid küsimus ei seisa üksinda suuruses, vaid ka selles, milliste metsaliikidega on tegemist. Eelmainitud metsaliigid on eeskätt püstitatud „metsahoiu eeskirjade mõttes“ (§ 1, vrd. ka § 2), seega näiks nagu, et need liigid metsakaitse eeskirjade suhtes arvesse

ei tule. Ent ometi seaduse I osa kogu „täht“ A on pealkirja järgi pühendatud „metsahoiu ja metsakaitse eeskirjadele“. Järelikult, kui tekib kahtlus, siis tuleb seaduse oma mõtte kohaselt samad metsaliigid, mis püstitatud metsahoiu suhtes, võtta analoogiliselt kasutamisele ka metsakaitse suhtes. Metsahoiu suhtes seadus eeldab, kuid ei arvesta looduslikke metsi, järelikult võiks arvata, et ka metsakaitse suhtes on arvestatud üksnes katastrimetsad laiemas mõttes, seega koos kaitse- ja tulundusmetsadega. See on seda enam mõeldav, et just kaitsemetsade suhtes seadus kasustab samuti terminit „suurusele vaatamata“, kuid kaitsemetsad on just osa katastrimetsadest, mitte looduslikest metsadest (vt. eelpool). Ent vähe sellest. Metsakaitse eeskirjade oma üks küllalt oluline eeskiri ütleb, et „kes kavatseb põletada . . . . . metsale lähemal kui $\frac{1}{4}$ km kütist ning lähemal kui $\frac{1}{2}$ km rohumaad või võsa, on kohustatud“ jne. (§ 62). Järelikult looduslik võsa ei ole metsakaitse eeskirjade mõttes mets, samuti looduslik metsandik või võsastik, kus kütist põletatakse. Edasi öeldakse samades metsakaitse-eeskirjades, et metsaomanikud on kohustatud oma metsades hoolitsema, et hiljemalt iga aasta 15. maiks kooritaks toored okaspuukännud ja suveks metsa piirkonda või laduplatsile jääv ümmarik okaspuumaterjal (§ 59 p. 1 jt.). Seega on ilmselt tegemist tulundusmetsaga, kus oma laduplatsi olemas, järelikult katastrimetsaga, mitte igasuguse loodusliku metsaga kui seesugusega. Sel viisil tuleks arvata, et metsakaitse eeskirjad arvestavad ka ainult katastrimetsi, nende suurusele vaatamata. Teisalt on aga samades eeskirjades seesuguseid, mis näiliselt arvestavad looduslikku metsa kui seesugust, vaatamata sellele, kas ta on katastrisse kantud või mitte. Nõnda oleks raske arvata, nagu ei oleks metsa ja soo põlemise avastaja kohustatud sellest teatama ega riigiorganid ning kohalikud elanikud kohustatud kustutamisel tegutsema, kui ei põle katastrimets (§ 64 jj.). Samuti vististi ka riigirentnik vastutab rendimaal kasvava metsa ja puude eest, vaatamata sellele, kas on tegemist katastrimetsaga või mitte (§ 74). Kõigest eelnevast järeldub, et metsakaitse eeskirjade rakendamine vastavate metsaliikide kohta on seaduses puudulikult määrustatud. Nähtavasti tuleb arvestada vastavate eeskirjade iseloomu ja mõtteid ning tegelikku olustikku, et selgusele jõuda, milliste metsaliikide kohta tuleb rakendamisele vastav eeskiri. Seadus on selles asjas vähemalt nii vooruslik, et ta käesoleval korral ei tule otseid ning ekslikke juhiseid andma, nagu eelpool Ülikooli metsade suhtes.

Seaduses on aga ka eeskirju, mis kahtlemata käivad looduslikkude metsade kui seesuguste kohta, olenemata sellest, kas nad on kantud katastrisse, on kaitsemetsad või tulundusmetsad. Siia kuuluvad kõigepealt teatavad kriminaalõiguslikud normid (II osa, § 155, 157 jj.), aga samuti teisigi (§ 48, 49 jne.).

4. **Õigussuhted.** Eelmainitud isikuil tekib eeltähendatud esemete suhtes mitmesuguseid vahekordi, mis määrustatud muudes seadustes ning eriti käesolevas ning mis seetõttu osutuvad õigussuheteks, täpsamalt — metsaõiguslikkudeks õigussuheteks. Nende õigussuhete juures ei saa siinkohal enam pikemalt peatuda, märgime vaid kõige üldisemad põhihood.

a. **Üldine põhimõte.** Tsiviilseadustiku üldise põhimõtte järgi iga kasvav taim, järelikult ka kasvav puu ning nende kogum — mets — on maapinna osa, *pars fundi*, mis seisab maaomaniku omandiõiguslikus võimuses, eriti ta valdamises, kasustamises ning käsutamises, kuivõrd erikorraldused või eriseadused ei loo erinevusi.

Eelpool on aga kirjeldatud, et metsad oma iseloomu ja tähtsuse tõttu ongi seesugused esemed, mis põhjustavad erinevusi. Järelikult käesolev seadus neid erinevusi korraldabki nii suhtumises esemeisse kui ka isikuisse.

b. **Erinevused esemete suhtes.** Need erinevused olenevad esemete, s. o. metsade eelmainitud liikidest.

Kõige üldisemad ja ühtlasi kõige vähemaarvulised on seesugused määrused, mis käivad looduslikkude metsade kui seesuguste kohta; nagu eelpool nähtus, nad puudutavad peamiselt metsade kriminaalõiguslikke norme. Kõige kaugemaleulatavalt on maaomaniku õigused piiratud kaitsemetsade suhtes. Siin ulatub piiramine mitte üksnes metsakasustamisele, vaid ka käsutamisele kuni omandiõiguse sundvõõrandamiseni riigi poolt (§ 10 jj.). Ainult väljaostu teel selleks seatud eritingimustel võib endine omanik võõrandatud eseme tagasi saada (§ 20).

c. **Erinevused isikute suhtes.** Ka siin erinevused olenevad isikute eelkirjeldatud liikidest.

Eraomanikkude, samuti omavalitsuste ning viimastele sarnaste muude avalikõiguslikkude asutiste kohta käivad erinevused on märgitud eriti seaduse ühes kohas (§ 227 jj.), kuid nad on laiali paisatud ka seaduse peaaegu kõigisse osadesse ning alljaotustesse (vt. eelpool). Siiski selles asjas, nagu selgus eespool, on seadus tähtsal määral ebatäielik nende avalikõiguslikkude isikute suhtes, kes pole otseses ja täpsas mõttes omavalitsused.

Äärmiselt arenenud on need erinevused, mis seotud riigimetsadega (§ 104 jj.). See on seletatav sellega, et riigimetsad kujundavad tähtsama ja suurema osa eesti metsadest, ent ühtlasi sooviga, et luua otstarbekaid eeskirju eranditena üldreegleist. Need erandid puudutavad tsiviilõiguse alal mitte üksnes omandiõigust seoses esemete liigitamisega, vaid ka võlaõigust, eriti ostu-müügilepingu eeskirju (§ 187 jj.). Viimasel alal soetab käesolev leping ühtlasi tähtsaid erinevusi võrreldes üldise hangete seadusega (§ 194 jj., eriti § 203 jj.).

Riigivõim on ühine, kuid ta avaldused erinevad ta rakendus-alade erinõuete kohaselt. On seega arusaadav, et metsaga seotud eriolud toovad kaasa riigivõimu avaldajate vastavad erinevused, nende vastastikused erisuhtumised ning igäihe vastava võimupiiri, seega kogu riikliku metsa administratsiooni. Selle kohta kõnesolev seadus teeb mitmesuguseid korraldusi (vt. eelpool).

Nõnda mets ja ta erinevused põhjustavad vastavat õigust, metsaõigust.

5. Üldtulemusi. Seega oleme jõudnud lõpule uue metsaseaduse käsitlusega. See käsitlus oli lühike, kuid siiski jõudsimeteatud tulemustele. On ilmnenud, et see seadus oma väliselt seadustehniliselt küljelt on võrdlemisi väga nõrk, siiski üksikmääruste poolest küllaldaselt rikas. Kogu aine vähese juriidilise haarangu tõttu saab ta põhijooned avastada üksnes hoolsa interpretatsiooniga, ent ometi osutub tugevaid lünki isikute ning esemete ja seetõttu ka õigussuhete alal. Siiski ajaloolise arengu seisukohalt, vaatamata puudustele, see seadus on samm edasi võrreldes sellega, mis varem oli, eeldusel, et seda seadust rakendatakse õieti ning kõrvaldatakse ta puudused.

Siirdume nüüd eelmainitud teise seaduse vaatlemisele.

III. Jahiseadus.

1. Vormiline külg. Jahiseadus sisaldab 60 §-i ning peale selle veel mõningad eeskirjad n.-ö. lisadena. Ta jaguneb nelja ossa, mis, nimetusteta ning pealkirjadeta, on nummerdatud vaid ladina numbritega. Seega selles suhtes see seadus põeb samu puudusi, nagu eelminegi. Siiski lähemal vaatlemisel ilmneb, et käesolevas seaduses ta esimene osa sisaldab tõeliselt jahiseadust otseses ning kitsamas mõttes, kuna kolm ülejäävat osa kujundavad eelmainitud lisandusi, s. o. eeskirju teiste seaduste muutmise ning käesoleva seaduse

maksmahakkamise kohta. Selles mõttes on see jaotus ühtlasem ning arusaadavam.

Esimene osa, seega jahiseadus otseses ning tehnilises mõttes, langeb 8 allosa, millistel puuduvad soonimetused, kuid mis on varustatud üldiselt asjakohaste pealkirjadega. Üksikasjades võib küll küsida, kas poleks õigem olnud teatavat eeskirja tarvituselevõetud jaotuse kohaselt paigutada mujale, mitte aga sinna, kus ta asub. Nõnda praeguse § 5 eeskiri oma praeguses kohas on täiesti seoseta ning juhuslikus asendis, kuna § 24 ette või taha paigutatuna ta oleks olnud viimasega loogiliselt seotud. Samuti võiks küsida, kas on õige jahipidamise objekte üldiselt käsitleda §-is 3 ning hiljem mujal (eriti § 22 jj.).

Teisalt aga tuleb tunnustada, et Jahiseaduse väljendusviis ning lauseehitus on täppis, mõttekäik loogiline, paragrahvide ehitus mõnikord päris suurepärane, ka kogu asjassepuutuvat ainestikku on puütud haarata juriidiliselt teatava tervikuna ning arendada loogiliselt.

Kõige selle tõttu Jahiseadus seadustechniliselt küljelt, vaatamata üksikpuudustele, on põhijoontes võrratult parem Metsaseadusest ja üldse üsna eeskujulik. Mitte nõnda õnnelik pole see seadus igas suhtes sisult.

2. I s i k u d. Jahiseaduse mõttes kõik asjassepuutuvad isikud jagunevad kolme liiki: a) naturaalsed jahioiguslased, b) tsiviilsed jahioiguslased ning c) derivatiivsed jahioiguslased. Siia lisanduvad veel d) vastavad ühiskondliku võimu organid.

a. N a t u r a a l s e d j a h i o i g u s l a s e d. Need on seesugused isikud, kellele kuulub jahioigus üksnes seetõttu, et nad ise on looduslikult olemas. Siia kuuluvad kõik Eesti Vabariigi kodanikud ja Põllutöoministeeriumi loaga ka välismaalased. Siiski seesuguste jahioiguslaste jahiruum on vaid riigi territoriaalvete väljaspoolne veer, arvates 1 km kaldast (§ 2, lõiked 3 ja 4).

b. T s i v i i l s e d j a h i o i g u s l a s e d. Need on isikud, kellele jahioigus kuulub seetõttu, et neil on olemas teatav tsiviilne õigus vastavale maatükile, nimelt omandioigus või põlise pidamise õigus (§ 1).

Tsiviilse jahioiguslase looduslikuks jahiruumiks on ta maatüki piirkond (§ 1, 6). Siiski riik on teatavad seaduses täpsalt väljendatud ruumid võtnud lisaks oma jahiruumile, kõrvaldades teisi (kohalikke) tsiviilseid jahioiguslasi (§ 2, lõiked 1—2). Oma looduslikus jahiruumis, kui see selleks küllaldane, tsiviilne jahioiguslane võib

kujundada jahipiirkondi üks või rohkem (§ 12, lõige 2) vastavatel alustel, korras ja tagajärgedega (§ 12—16, 21).

Tsiviil- ja muud seadused määravad, keda tuleb pidada maaomanikuks, samuti ka, keda „põlise pidamise õigusega maakasustajaks“. Viimasteks osutuvad seega krunt- ehk põlised rentnikud (maksvates seadustes erinevate nimetuste all) ja vististi ka pärandatava hoonestamise õiguslased.

Jahiseadus ei ütle, kas jahioigus (jahipidamise õigus) on omandioiguse või põlise pidamise õiguse sisu integraalne osa ja selle tõttu kuulub maaomanikule või põlise pidamise õigusega maakasustajale (integraalsuse printsiip), või ta on iseseisev õigus, mis seotakse isikuga ning ainult otstarbekuse tõttu käesoleval korral seotud maaomaniku või põlise pidaja isikuga, isikuõigusliku täiendina varaõigus-tele (personaalsuse ehk aktsidentaalsuse printsiip). Kummagi printsiibi kasuks ning kahjuks võib teiste seaduste ning Jahiseaduse eeskirjadest leida väiteid, mis siinkohal ei saa tulla käsitlemisele. Teoreetiliselt ja eriti tegelikult on aga käesoleval küsimusel haruldaselt suur tähtsus. Kui jahioigus kuulub tsiviilseile jahioiguslasile integraalsuse põhimõttel, siis järelikult ta kuulub kaasomanikele kõigile koos, samuti tsiviilse jahioiguslase vastava tsiviilse õigustuse teostajaile või kasustajaile (volinik, hooldaja, organ; konkursivalitsus, sekvestri- ja valitsus; pandipidaja, igamisvaldaja, eluaegne kasustusvaldaja). Kui aga jahioigus kuulub tsiviilseile jahioiguslasile personaalsuse ehk aktsidentaalsuse põhimõttel, siis ta saab kuuluda paremal juhul ainult ühele kaasomanikest, tsiviilse õigustuse eelmainitud teostajaile ning kasustajaile aga üldse mitte. Sellest selgub, et käesolevas küsimuses on kõnesolev seadus tähtsal määral tühiklik.

Kõik maaomanikud (resp. põlised pidajad) ka Jahiseaduse järgi eeldatakse langevat kolme liiki: eraisikud, omavalitsused ja riik (§ 6, 14, 15 jj.). Kaalutlustel, mis esitatud eelpool, tuleb ka siin avalikõiguslikud asutised, mis ei ole otseses mõttes omavalitsused, lugeda vastavasse liiki selle järgi, mis nende iseloomus prevaleerub. Jahiseadus vähemalt ei tee selles suhtes segavaid presumptsioone, nagu teeb Metsaseadus. Ent see-eest kerkib siin mitte vähem tähtis eriküsimus, mis selgub kohe.

c. Derivatiivsed jahioiguslased. Need on seesugused jahioiguslased, kes oma jahioiguse on saanud tsiviilsetelt jahioiguslastelt või harukordselt ka teistelt derivatiivseilt jahioi-

guslasilt. Nad jagunevad kolme liiki: jahirentnikud, jahiloalased ning jahikülalised.

Jahirentnikud on seesugused derivatiivsed jahiõiguslased, kes on omandanud oma jahiõiguse jahirendilepingu alusel (§ 6). Seadus loetleb täpsalt need tingimused, millistele peab vastama jahirendileping (§ 7), samuti selle lepingu lõppemise viisid (§ 8—10).

Jahirendilepinguid eramaadel võivad sõlmida eelmainitud tsiiviilsed jahiõiguslased (§ 6, 7, 16). Muul viisil, kui jahirendilepingu sõlmimisega, jahiõiguse üleandmine seesugustel maadel on keelatud (§ 1, 6). Samuti võib seaduses tähendatud alustel ja korras jahirendilepinguid sõlmida ka riik (§ 15, 16).

Ent tekib küsimus, kas võivad jahirendilepinguid oma maadel sõlmida ka omavalitsused ja nende sarnased muud avalikõiguslikud asutised, näiteks Tartu Ülikool? Jahiseadus on selle küsimuse jättnud lahendamata. Seetõttu, silmas pidades § 1 eeskirja, võiks arvata, et omavalitsused ning teised avalikõiguslikud asutised oma maadel jahiõigust välja rentida üldse ei saa, eriti kui arvestada ka teisigi (peale § 1) asjasse kuuluvaid eeskirju (§ 6, 15, 18). Ent vaevalt see siiski oleks õige. Ei ole mingit mõistlikku alust, mistõttu omavalitsused ning muud avalikõiguslikud asutised oleksid käesoleval korral asetatud halvemasse seisundisse kui eraomanikud ning riik. Ka seadus ise määrab, kuidas kujundada jahipiirkondi era- ning omavalitsuste maa-aladel (§ 14), seejuures tehes viite § 12. Viimane eeskiri aga teeb viite § 11, mis omakorda eeldab eelnevaid eeskirju kuni § 6. Viimased aga määravad just jahirendilepingu sõlmimist eramaadel, seega peaks § 6—12 ja 14 mõttest järeldama, et seadus ise jahirendilepingu sõlmimise suhtes samastab eraomanikud ja avalikõiguslikud omanikud (omavalitsused ning muud). Nõnda võiks seaduse üldise mõtte selgitamise kaudu jõuda ka vastupidisele arvamisele võrreldes sellega, mis esitatud eelpool. Ei saa aga salata, et seega ka käesolevas suhtes seaduses on tõsine tühik.

Jahirentnikkude jahiruumiks on vastav jahipiirkond. Ilma jahipiirkonna seadusliku kujundamiseta ei saa jahirentnik oma jahiõigust teostada (§ 11). Seadus määrustab lähemalt jahipiirkonna suuruse (mitte alla 150 ha), selle kujundamise alused ning korra era-, omavalitsuste ja riigimaadel (§ 12—16). Erandina võib põllutööminister lubada jahiõiguse teostamist ka jahipiirkonnata (§ 15, lõige 2).

Teine liik derivatiivseid jahiõiguslasi — jahiloalased — on seesugused isikud, kes teostavad jahiõigust rendilepinguta, ent vii-

1,50.0000

1.000.000.15

mast asendava eriloo alusel. Loa saab anda üksnes põllutööminister. Loast ilmneb ka jahiloolase jahiruum (§ 18, 19, 38).

Viimati kolmas liik — jahikülalised — on seesugused derivaatiivsed jahiõiguslased, kes teostavad vastutasuta jahipidamist tsiviilsete jahiõiguslaste või jahirentnikkude nimelisel, kirjalikul loal looandjate jahipiirkonna ruumes. Järelikult jahikülalist ei saa olla jahiloolisel, samuti tsiviilisel jahiõiguslasel või jahirentnikul, kes pole kujundanud oma jahipiirkonda (§ 21).

d. **Võimuorganid.** Jahiõiguslikeks võimuorganiteks on: 1) Vabariigi Valitsus (§ 5, 41), 2) põllutööminister (§ 18, 60 jt.), tarbe korral koos teiste ministritega (§ 34 jt.), 3) Põllutööministeerium (§ 17, 19, 20 jt.), 4) omavalitsused (§ 14 jt.) ja 5) teised, eriti riigi metsaametkond ning politsei (§ 46 jt.).

Mõjuva keskpunktina kogu jahiõiguslikus valitsemisüsteemis esineb põllutööminister.

3. **E s e m e d.** Jahiõiguse esemeteks on metsikult elutsevad loomad ja linnud (§ 3). Järelikult, kui need loomad või linnud on sunnitud või harjutatud elutsema mittemetsikult, seega inimeste käsutuses või inimkodudes, siis nad kaotavad kõnesoleva eseme tunnuse.

Seadus loendab kõik jahiloomad, jagades neid kasulikeks ja kahjulikeks (§ 3, lõiked 2 ja 3). Ent see loend pole tühjendav; põllutööminister võib viia veel teisigi eelmainitud tunnustega loomi ja linde käesolevasse loendisse, jagades neid vastavalt kasulikeks ja kahjulikeks (§ 42 p. 5).

Loend ning jaotus on suure õigusliku tähtsusega. Kui loom või lind ei kuulu loendisse, siis ta pole jahiese ja järelikult Jahiseaduse eeskirjad pole ta suhtes üldse rakendatavad. Kasulikkuse ja kahjulikkuse järgi eeskätt lahendatakse aga jahiesemete kaitse.

Nimelt kahjulikud jahiesemed üldreeglina ei seisa seaduse kaitse all. Siiski põllutööminister võib ka neid tunnustada kaitsealusteks (§ 25, 42 p. 4). Seevastu kasulikud jahiloomad on üldreeglina tunnustatud kaitsealusteks (§ 22 jj., 29 jt.). Siiski põllutööminister võib ka neid tunnustada kaitsetuiks (§ 42 p. 1, 2).

Jahiloomade kaitse-eeskirjad on koostatud siia kuuluvatest pidepunktidest lähtumata ja seepärast veidi laiali paisatud kogu seaduses. Eeskirjad ise vastavaid pidepunkte siiski omavad ja nimelt: 1) eset ja aega (§ 22, 28, 42 p. 4), 2) eset ja ruumi (§ 5, 24, 41) ning 3) jahipidamise tehnilist ilmet, selle teostamisviise (§ 23, 25—27, 42 p. 6). Viimase ainega aga oleme ühtlasi sattunud lõppküsimumise juurde.

4. **Õigussuhted.** Jahiseadus, nagu eelpool kirjeldatud,

käsitleb jahipidamiseks õigustatud isikuid ning esemeid, millele nende tegevus, s. o. jahipidamine saab sihitud olla. Endastmõistetavalt ta ei saa loobuda selle tegevuse enda ning ta tulemuste määrustamisest.

Jahipidamise enda suhtes seatakse kõigepealt üles nõue, et jahipidaja peab olema varustatud nimelise jahitunnistusega, välja arvatud seaduses täpsalt väljendatud juhud (§ 35, 38, 40). Jahitunnistus on kõrgelt isiklik tunnistus, eeldades teatavaid omadusi, ja seepärast seda seaduses nimetatud isikutele välja ei anta (§ 37). Need isikud, olles küll jahiõiguslased, seega oma õigust teostada ei saa: nende jahiõigus ajutiselt puhkab. Jahitunnistus on avalikõiguslik dokument, mida ta omanik peab jahipidamisel kaasas kandma tarbe korral ettenäitamiseks jahijärelevalve teostajaile (§ 38, 39). Sellega on jahipidamine seatud tugeva avalikõigusliku kontrolli alla.

Vähe sellest. Seadus määrab ära, mis loetakse jahipidamiseks otseses (§ 5 lõige 1) ning kaudses ehk laiemas mõttes (§ 5 lõige 2); mõlemad on Jahiseaduse mõttes võrdsed. Jahiloomade kaitse huvides ta ühtlasi määrab tehnilisi üksikasju jahipidamise teostamise viisi kohta, nagu eelpool väljendatud.

Jahipidamise lõppefekti — jahieseme okupatsiooni — Jahiseadus ei määrusta, jättes selle põhjendatult tsiviilseadustiku hooleks. See-eest jahiloomade ja lindude kaitse huvides ta määrustab lähemalt okupeeritud jahiesemetega ning nende saadustega kauplemist, luues sellega erieeskirju tsiviilseadustiku ostu-müügi eeskirjadesse ning mujalegi (§ 29—34).

Samad huvid, mis põhjustavad isikute, esemete ning õigusuhete määrustamist, tingivad viimati ka seda, et määrustatakse erilise jahikapitali kujundamine ning valitsemine (§ 43—45), samuti Jahiseaduse eeskirjade lähem järelevalve kord. Nõnda ka jahiga seotud eriolud põhjustavad oma vahekorrad ja oma õiguse, jahiõiguse.

5. Tulemusi. Eelnevast ilmneb, et Jahiseadus oma vormilisest seadustehnilisest küljest on võrdlemisi hea seadus. Ta sisu on isikute määrustamise alal mõnes kohas oluliselt puudulik, kuid muis osades päris korralik. Kui puudused parandada, siis ta — nagu mulle näib — peaks ka sisult olema üsna rahuldav.

Lõppmärged. Sellega olen algul mainitud ülesandega lõpule jõudnud. Oleme koos viibinud lühikesel ülevaatel Eesti metsade ja jahinduse korraldusest varemaist ajast praeguseni. Oleme siis peatunud selle arengu viimases jaamas — uue metsa- ja jahiseaduse

juures. Oleme tutvunud põhijoontes nende seaduste vormilise külje ja sisuga ning ühtlasi andnud teatava hinnangu selleks, et parandada, mis parandamist vajaks. Areng siingi ei saa ega tohi jääda seisatuma, nagu ei kuski ega ialgi.

Das neue Forst- und Jagdgesetz.

(Zusammenfassung.)

J. Uluots.

Der vom Autor auf dem XII estnischen Forsttage gehaltene Vortrag enthält 3 Absätze.

I.

Im ersten Absatz wird ein kurzer Überblick über die Grundzüge der Gestaltung des Forst- und Jagdwesens in Eesti von früheren Zeiten bis zur Gegenwart gegeben. Hinweisend auf seine Studien „Grundzüge der Agrargeschichte Estlands, Tartu 1935“ unterscheidet der Verfasser in dieser geschichtlichen Entwicklung 3 Perioden. 1) die Periode der Dorf- und landrechtlichen Verfassung (12. Jahrhundert), 2) der lehns- und hofrechtlichen Verfassung (13.—18. Jahrhundert) und 3) der individual und eigentumsrechtlichen Verfassung. Dieser Entwicklungsgang brachte es mit sich, dass im Besitze der Wälder und Ländereien sowohl Privatpersonen wie kommunal- und andere gemeinrechtliche Institutionen und der Staat sich beteiligen. Spezielle, mit der Forst- und Jagdwirtschaft verknüpfte Verhältnisse haben nun die Notwendigkeit neuer Gesetze bedingt und die diesbezüglichen Gesetze traten den 1 Juni 1934 unter dem Titel „Das Forstgesetz“ und „Das Jagdgesetz“ in Kraft. Diese beiden Gesetze behandelt der Verfasser der Form und dem Inhalte nach in den zwei folgenden Absätzen seines Vortrags.

II.

Das Forstgesetz enthält in seinem allgemeinen Teil 259 Paragraphen, ausserdem noch Sonder-Vorschriften betreffend die Abänderungen und Ergänzungen anderer, noch gültiger Gesetze. Der Verfasser findet, dass die Gliederung des Gesetzes in einzelne Teile, Abschnitte und Unterabschnitte nicht ganz glücklich ausgefallen ist, während numerisch die Zahl der Vorschriften reichlich gross ist.

Das Gesetz dem Inhalte nach analysierend findet der Verfasser, dass laut diesem Gesetz die Waldbesitzer in 3 Kategorien einzuteilen sind, nämlich die Privatpersonen, Kommunalverwaltungen und der Staat. Der Verfasser ist der Meinung, dass diese Einteilung nicht hinreichend ist, denn in der 2 Kategorie sind (ausser den Kommunalverwaltungen) andere gemeinrechtliche Institutionen nicht genügend berücksichtigt worden, insbesondere die Universität Tartu. Zusammenhängend damit wird auch das System der forstlichen Administration berührt. In seiner weiteren Analyse findet der Verfasser, dass das Gesetz die Wälder hinsichtlich des Waldschutzes in 5 Kategorien einteilt: 1) Na-

turwälder, von welchen ausgeschieden werden 2) die Katasterwälder im weiteren Sinne, während diese ihrerseits wiederum als 3) Schutzwälder, 4) Wirtschaftswälder oder 5) Katasterwälder im engeren Sinne aufzufassen sind. Für jede dieser angeführten Waldkategorien müssen entsprechende Waldschutz-, wie auch andere Vorschriften angewandt werden. Die Waldschutzvorschriften sind aber nach der Meinung des Verfassers nicht präzise genug formuliert in dem Sinne, dass sie nicht genügend klar sagen, ob sie die Naturwälder als solche, oder nur die erwähnten Katasterwälder (speziell die wirtschaftlichen Wälder) im Auge haben. Das Gesetz enthält aber ohne Zweifel Vorschriften, die sich auf jeglichen Wald beziehen lassen, ohne Unterschied auf die erwähnte Einteilung, insbesondere gilt das für kriminalrechtliche Normen. Zum Schluss behandelt der Verfasser die Rechtsverhältnisse, welche aus den Beziehungen zwischen den erwähnten Subjekten und Objekten entstehen. Der Verfasser findet, dass im allgemeinen das zivilrechtliche Prinzip, wonach der Wald einen Bestandteil (*pars fundi*) des Grundeigentums ausmacht, weiterbesteht und darum hinsichtlich des Besitzes, der Nutzung und Verwendung den Machtbefugnissen des Grundeigentümers untersteht. Das Waldgesetz aber schöpft aus dieser allgemeinen Regel spezielle Regeln für die schon erwähnten Subjekte und Objekte in besonders reichem Masse bezüglich der dem Staate gehörenden Wälder. Somit bedingen die mit dem Walde verbundenen Spezialverhältnisse auch ein spezielles Recht, — nämlich das Waldrecht.

III.

Das Jagdgesetz enthält 60 Paragraphen und ausserdem noch einige spezielle Vorschriften. Es ist eingeteilt in 8 Abschnitte. Nach der Meinung des Verfassers ist das Jagdgesetz technisch besser ausgefallen, als das Waldgesetz und im Ganzen recht musterhaft. Das Jagdgesetz dem Inhalte nach einer Betrachtung unterziehend, findet der Verfasser, dass das Jagdgesetz die Jagdberechtigten in 3 Kategorien einteilt: 1) die „Naturalberechtigten“, d. h. alle Personen nur auf Grund ihrer Persönlichkeit. Ihr Jagdgebiet ist aber begrenzt auf die Aussenzone der staatlichen Territorialgewässer 1 km vom Ufer an gerechnet. 2) die „Zivilberechtigten“, d. h. Personen, welche das Jagdrecht auf Grund gewisser Zivilrechte in Zusammenhang mit dem Landbesitz erwerben (Grundeigentümer, erbberechtigte Land-Nutzniesser). Der Verfasser findet, dass das Gesetz betreffs dieser Kategorie einige Mängel aufweist. 3) die „derivativen Jagdberechtigten“, d. h. Personen, welche das Jagdrecht von den Zivil-Jagdberechtigten (Jagdpädter) oder von anderen Institutionen (die mit der Jagdberechtigung auf den Staatsländereien versehenen Personen, Jagdgäste) erwerben. Sowohl den zivilen, wie derivativen Jagdberechtigten steht ein gesetzlich normiertes, entsprechendes Gebiet zur Ausübung der Jagd zu. Im Zusammenhang mit der subjektiven Seite wird auch die jagdliche Administration berührt. Die betreffenden Vorschriften weiter analysierend, unterzieht der Verfasser auch die Jagdobjekte, deren Begriff, Systematisierung und Schutz einer Besichtigung und verweilt zum Schluss bei den Vorschriften betreffend die Ausübung der Jagd, wobei der Verfasser den Begriff und die Bedeutung des für jeden Jagdberechtigten unumgänglichen Jagdscheins sowie die Vorschriften über den Begriff des Jagens und seine technischen Seiten beschreibt und schliesslich auch die Verfügun-gen, welche einige Abweichungen von anderen Gesetzen mit sich bringen

(Handel mit der Jagdbeute) und neue Institutionen ins Leben rufen (Jagdkapital). Somit bedingen auch die mit der Jagd verbundenen speziellen Verhältnisse ein spezielles Recht — das Jagdrecht.

In seiner Schlussbemerkung weist der Verfasser darauf hin, dass man nun nach dem Überblicken des geschichtlichen Entwicklungsganges auch bei seiner letzten Station, — den neuesten Gesetzen verweilt hat. Die kritische Beleuchtung derselben soll zur weiteren Förderung auf dem Wege des Fortschrittes beitragen.

A

9951

157 226

